

Strömstads kommun
Styrdokument

Riktlinjer för alkoholservering

Dokumenttyp: Riktlinjer
Beslutande organ: Kommunfullmäktige
Förvaltningsdel: Miljö- och byggförvaltningen
Miljö- och hälsoskyddsavdelningen
Antagen: 2025-02-06 § 7
Ansvar: Miljö- och hälsoskyddschef

Innehåll

Inledning	3
Alkohollagen - en skyddslag	3
Syfte och målsättning med kommunens riktlinjer	3
Kommunens informationskyldighet	4
När krävs serveringstillstånd	4
Tillstånd krävs	5
Tillstånd krävs i de flesta fall inte när	5
Handläggning och prövningsavgifter	5
Kunskapsprov	6
Remisser och remissyttranden	7
Matutbud, köksutrustning och serveringslokal	8
Olägenhet på grund av serveringsstället placering eller andra skäl	8
För att minska riskerna för alkoholpolitiska olägenheter gäller följande i Strömstads kommun... 9	
Ansvarsfull alkoholservering	9
Serveringstider	10
Uteservering.....	11
Gemensamt serveringsutrymme	11
Pausservering.....	11
Cateringverksamhet.....	12
Tillfälliga tillstånd till allmänheten och till slutna sällskap.....	12
Kryddning av spritdryck för servering som snaps	13
Rumsservering på hotell och minibar	13
Provsmakning av alkoholhaltiga drycker	13
Tillsyn	13
Tillsynsavgift.....	14
Sanktioner vid lagöverträdelser	15
Diskriminering.....	15

Inledning

Från och med 1 augusti 2014 är miljö- och byggnämnden handläggande och beslutande myndighet i Strömstads kommun när det gäller tillstånd, tillsyn och sanktioner enligt alkohollagen. Länsstyrelsen i Västra Götaland utövar tillsyn över kommunens handläggning. Folkhälsomyndigheten är den myndighet som har det övergripande nationella tillsynsansvaret.

Gällande alkohollag (2010:1622) trädde i kraft 1 januari 2011 och denna lag samt anslutande föreskrifter ligger till grund för kommunens handläggning när det gäller tillstånd och tillsyn.

Dessutom ska allmänna krav enligt EU:s rättsregler gälla som kriterier vid tillståndsgivning. Detta innebär att kriterierna ska vara objektiva, inte diskriminerande och innebära en garanti för tillståndssökandes rättssäkerhet och likabehandling. Kriterierna ska ha lagstöd, det vill säga att tillståndsgivningen ska utgå från lag, förordning eller myndighetsföreskrifter. Kriterierna ska vara transparenta, vilket innebär att de ska vara publicerade och kända i förväg. Kommunens beslut om serveringstillstånd kan överklagas till förvaltningsdomstol.

Alkohollagen - en skyddslag

I propositionen (2009/10:125) till alkohollagen anges:

Måttlig konsumtion av alkoholhaltiga drycker är för många ett väl etablerat och socialt accepterat inslag i mat- och umgängeskulturen. Samtidigt är alkoholens negativa medicinska och sociala konsekvenser och skadeverkningar en av vår tids stora utmaningar. Alkohol ligger bakom tusentals personliga tragedier och påverkar samhällsutvecklingen ekonomiskt, socialt och kulturellt. Barn och andra närstående till personer med ett missbruk är ofta särskilt utsatta.

Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumenten för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet. Med en fungerande lagstiftning har samhället möjlighet att kontrollera hanteringen av alkohol i samhället och särskilt begränsa tillgången till alkohol i vissa miljöer och sammanhang. Det är särskilt angeläget att regelverket ger barn och unga det skydd de behöver. Skyddet för människors hälsa och social hänsyn ska ha företräde framför företagsekonomiska eller näringspolitiska intressen.

Strömstads kommun har beslutat att all verksamhet ska genomsyras av FN:s barnkonvention och dess fyra grundläggande principer. En av dessa principer är att barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande. Detta ska beaktas även när det gäller tillståndsgivning så att barn och ungdomar i minsta möjliga utsträckning ska behöva konfronteras med alkohol i den offentliga miljön.

Syfte och målsättning med kommunens riktlinjer

Enligt lagstiftaren har kommunerna skyldighet att utforma riktlinjer utifrån vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter. Kommunen kan i dessa riktlinjer ange vilka lokala hänsyn som tas när det gäller exempelvis tillståndsgivning. Riktlinjerna ska vara beslutade av kommunens politiska ledning och vara tillgängliga på kommunens hemsida för såväl den som söker tillstånd som för allmänheten.

Kommunens riktlinjer ska bidra till att servering av alkohol på restauranger sker på ett ansvarsfullt sätt. Med en återhållsam alkoholkonsumtion skapas förutsättningar för en minskning av skadliga effekter och för en trygg restaurangmiljö i Strömstad.

Riktlinjerna ska skapa förutsättning för likabehandling av ansökningar om serveringstillstånd. Det ska dock poängteras att en likabehandling i detta fall rör handläggningen av ärenden. Varje enskild ansökan ska prövas för sig, vilket kan leda till olika beslut. Den sökande ska med hjälp av riktlinjerna se vad som gäller i kommunen och utifrån detta kunna förutse om en planerad etablering kan ges serveringstillstånd.

Om en prövning av en ansökan om serveringstillstånd leder till ett avslagsbeslut kan kommunen inte hänvisa till riktlinjerna utan måste då konkretisera vilka omständigheter som lett till beslutet, exempelvis avrådan från någon av remissinstanserna.

Strömstads kommuns riktlinjer är uppbyggda enligt Folkhälsomyndighetens mall. Detta innebär att varje avsnitt inleds med en så kallad rättsregel som följs av kommunens riktlinjer avseende det som anges i nämnda rättsregel. I de fall inga särskilda riktlinjer anges gäller alkohollagens bestämmelser och förarbeten samt anslutande författningar.

Kommunens informationsskyldighet

Enligt 8 kap. 9 § ska kommunen tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

Kommunen har skyldighet att informera vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande författningar. Informationen kan fås genom kontakt med kommunens alkoholhandläggare eller via kommunens hemsida. Kommunens uppgift är också att vägleda och ge stöd vid ansökan samt kontrollera att tillståndshavaren följer de regler och förordningar som gäller vid servering av alkoholdrycker.

Kommunen erbjuder årligen en utbildning i ansvarsfull alkoholserving för krogpersonal.

När krävs serveringstillstånd

För servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker krävs, enligt 8 kap. 1 § första stycket alkohollagen, tillstånd av den kommun där serveringsstället är beläget (serveringstillstånd).

Enligt 8 kap. 2 § alkohollagen kan serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Serveringstillstånd kan gälla spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat eller en eller flera av dessa drycker eller preparat.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker enligt 8 kap. 6 och 7 § § kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Tillstånd krävs

- servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat sker med ett vinstintresse. Detta gäller servering såväl till allmänheten som till slutet sällskap.

Tillstånd krävs i de flesta fall inte när

- servering sker vid ett enstaka tillfälle för vissa i förväg bestämda personer och
- servering sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna och
- servering anordnas i andra lokaler än där det normalt sker yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Observera att samtliga villkor ovan ska vara uppfyllda för att servering ska få ske utan tillstånd.

Handläggning och prövningsavgifter

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen får serveringstillstånd meddelad endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Sökanden ska också genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningensligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Sökanden ska också visa att serveringsstället uppfyller kraven i 8 kap. 15–16 § § alkohollagen, där det bland annat finns angivet att serveringsstället ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla ett varierat utbud av lagade eller på annat sätt tillredda rätter. Serveringsstället ska vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen till att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Enligt 8 kap. 10 § alkohollagen får kommunen ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

När ansökan inkommit görs en bedömning om den är komplett. Saknas handlingar informeras sökande om detta. Om inte nödvändiga handlingar finns tillgängliga för kommunens utredning kommer handläggningstiden att förlängas. Det är därför viktigt att vara ute i god tid med en komplett ansökan. Anvisningar om vilka handlingar som ska ingå i ansökan, e-tjänster och uppgift om prövningsavgiftens storlek finns på kommunens hemsida.

I ansökningsärenden är det den sökande som har ansvar för att skicka in rätt handlingar. Det innebär att det kan finnas skäl för avslag om sökanden inte kommer in med det underlag som kommunen har begärt.

Avgift för prövning av ansökan faktureras när beslut har meddelats.

Ungefärliga handläggningstider för de vanligaste typerna av ansökan:

- Stadigvarande tillstånd: en till två månader.
- Tillfälligt tillstånd till tillståndshavare i kommunen för servering till allmänheten: cirka en månad.
- Tillfälligt tillstånd till tillståndshavare som saknar tillstånd i kommunen, för servering till allmänheten: cirka en månad.
- Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap (servering under normaltid 11:00-01:00): cirka två veckor.
- Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap (servering efter kl. 01:00): cirka en månad.

Kunskapsprov

Kommunen ska vid sin prövning av sökandes kunskaper i alkohollagen använda sig av prov som framtagits av Folkhälsomyndigheten. Provet är webbaserat och utförs hos kommunen.

Den som gör kunskapsprovet inhämtar på egen hand kunskaper genom att exempelvis gå en kurs i alkohollagen hos något privat utbildningsföretag eller genom självstudier. Kommunen tillhandahåller inte någon utbildning i alkohollagen inför kunskapsprovet.

Kunskapsprov för serveringstillstånd omfattar fyra områden; alkoholpolitik, servering, tillsyn samt mat och utrustning. När det gäller prov avseende pausservering och provsmakning av alkoholdrycker har avsnittet om mat och utrustning tagits bort och detta prov består således av tre områden.

Prov avseende ansökan om stadigvarande tillstånd till allmänheten samt ansökan om stadigvarande cateringtillstånd till slutet sällskap – 60 frågor.

Prov avseende ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten och stadigvarande tillstånd till slutet sällskap – 44 frågor.

Prov avseende ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap – 28 frågor.

Prov avseende ansökan om tillstånd för pausservering och provsmakning – 28 frågor.

Den tid man har på sig att fullgöra provet är 90 minuter.

Efter genomfört prov tas resultatet fram. Det bör poängteras att kommunen inte kan se resultaten när det gäller enskilda frågor utan bara det totala resultatet och om den sökande är godkänd eller inte. För ett godkänt resultat krävs 75 % rätta svar inom varje område. Sökanden ska ges möjlighet till två omprov.

Om den sökande inte blir godkänd efter tre prov kan serveringstillstånd inte meddelas. En ny ansökan måste då göras. Det finns emellertid en möjlighet att någon annan person kan göra provet inom ramen för samma ansökan. Detta förutsätter att den personen har betydande inflytande i företaget (PBI) och kommer att vara aktiv i serveringsrörelsens verksamhet och att inte han eller hon redan ingår i den krets av PBI-personer som ska göra provet.

Provet görs på svenska och kan göras på ytterligare några språk. Om sökanden inte behärskar något av dessa språk, kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller har andra särskilda skäl, är det tillåtet att avlägga provet muntligen och om tolk anlitas ska denne vara auktoriserad. Vid dessa tillfällen är provtiden förlängd till 120 minuter.

Avgift för kunskapsprov faktureras efter varje provtillfälle.

Remisser och remissyttranden

Enligt 8 kap. 11 § alkohollagen får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte bifallas utan att polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten.

Med stöd av 9 kap. 8 § fjärde stycket alkohollagen kan kommunen begära in uppgifter som behövs vid tillståndsprövningen från polismyndigheten samt Skatteverket och andra myndigheter som uppbär eller driver in skatter eller avgifter.

När det gäller stadigvarande tillstånd skickar kommunen alltid ansökan med tillhörande handlingar på remiss till:

- Skatteverket/Kronofogdemyndigheten, som i sina remissvar till kommunen ska yttra sig om den sökandes ekonomiska skötsamhet. Detta innebär att dessa myndigheter lämnar uppgifter om eventuella restföringar, betalningsuppsmaningar samt beslut om kontrollavgifter. Vidare lämnas uppgifter om inkomst av kapital, över- och underskott av näringsverksamhet, inkomst av tjänst, om företrädare för bolaget har deklarerat eller inte samt förekomsten av F-skattsedel.
- Polismyndigheten, som har att meddela om den sökande är aktuell eller har varit aktuell i polisregistret för brott som kan ha betydelse för om tillstånd kan ges. Dessutom ska polismyndigheten yttra sig om ordnings- och trafikläget i serveringsställets närhet samt den sökta serveringstiden. Myndigheten ska också meddela om det krävs ett tillstånd för offentlig tillställning och om det ställs krav på ordningsvakter. Polismyndigheten kan också lämna uppgifter om personer med betydande inflytande i rörelsen, exempelvis finansiärer, samt ha uppfattningar om misstänkta bulvanförhållanden med mera.
- Räddningstjänsten, som har att bedöma ansökan utifrån brandskyddssynpunkt och utrymningsvägar. I ansökan ska anges hur många gäster som ska vistas i serveringslokalen. Räddningstjänsten ska utifrån denna uppgift göra en bedömning om gästantalet kan anses rimligt utifrån brandsäkerhetsaspekten. Det är därför viktigt att det till ansökan bifogas skalenliga och utförliga ritningar så att en korrekt bedömning kan göras.
- Tekniska nämnden, som ska göra en bedömning utifrån renhållning och ordning i gaturummet. Det gäller främst i samband med uteserveringar.
- I vissa fall kan det också vara nödvändigt att kontakta andra instanser exempelvis socialnämnden.

Utifrån de handlingar och remissvar som kommit in görs en utredning om de kriterier som krävs för att få ett serveringstillstånd är uppfyllda. Särskild vikt läggs vid bedömning av risk för alkoholpolitiska olägenheter. Om sådana bedöms uppstå kan kommunen avslå ansökan även om alla andra kriterier för serveringstillstånd är uppfyllda. Om det under utredningen framkommer uppgifter som kan vara negativa för den sökande, ska denne ges möjlighet att bemöta uppgifterna. Detta anges i 17 § Förvaltningslagen.

I avvaktan på beslut om stadigvarande tillstånd meddelar kommunen inte tillfälligt tillstånd.

Matutbud, köksutrustning och serveringslokal

Enligt 8 kap. 15 § alkohollagen får stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering. Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller för servering till slutet sällskap.

Skälet till att matkravet finns är alkoholpolitiskt. Om alkoholen intas tillsammans med mat blir berusningen mindre. Kommunen ska aldrig meddela tillstånd om antalet sittplatser inte uppfyller kravet som ställs i alkohollagen.

Matsservering är alltså ett grundläggande krav för att erhålla och behålla ett serveringstillstånd. Det är viktigt att det serveras sådan mat som gästerna kan förväntas beställa. Menyerna ska vara utformade på ett sådant sätt att de visar att restaurangen verkligen vill sälja mat och prisbilden ska vara realistisk.

Lagad eller på annat sätt tillredd mat ska kunna erbjudas under hela serveringstiden. Fram till klockan 23.00 ska tillståndshavaren varje dag kunna tillhandahålla en fullständig meny med ett varierat utbud.

Efter klockan 23.00 räcker det om gästerna kan erbjudas tre enklare rätter, exempelvis tillredda kalla rätter eller maträtter som värms i mikrovågsugn. Enbart chips eller nötter är inte tillräckligt. Vilka rätter som finns ska presenteras i en så kallad barmeny och prisbilden ska även här vara realistisk.

Av alkohollagens förarbeten framgår att köket ska vara utrustat på ett sådant sätt att ett varierat utbud av maträtter kan tillhandahållas. Ny matlagningsteknik, som till exempel så kallad sous vide-teknik, ska i sig inte vara ett hinder för kommunen att meddela tillstånd.

Av förarbetena framgår också att serveringstillstånd inte ska medges om enbart enklare anrättningar, såsom till exempel smörgåsar, hamburgare eller varm korv med bröd erbjuds. Det innebär att gatukök, caféer och liknande enklare serveringsställen inte heller i fortsättningen ska kunna komma i fråga för serveringstillstånd i kommunen.

När det gäller stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap eller tillfälliga tillstånd är det tillräckligt om det tillhandahålls någon form av tillredd mat. I dessa fall är det tillräckligt med exempelvis lägenhetsspisar och mikrovågsugnar för uppvärmning.

Vid trafikservering (till exempel på båt, tåg, buss) kan kraven på matutbud och kök ställas något lägre än vid annan stadigvarande alkoholservering till allmänheten.

Till utfärdat tillståndsbevis ska bifogas en ritning över tillåten serveringsyta. Alkoholhaltig dryck får inte serveras och inte heller intas utanför den godkända ytan.

Olägenhet på grund av serveringsställets placering eller andra skäl

Enligt 8 kap. 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller medföra särskild risk för människors hälsa. Kommunen bör i sina riktlinjer ange vilka kriterier den tillämpar vid bedömningen för att det ska bli tydligare för dem som ansöker om serveringstillstånd. Kommunen måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Med alkoholpolitiska olägenheter menas i detta sammanhang att etablering av ett serveringsställe med alkoholservice eller utökad rätt till service för ett befintligt serveringsställe riskerar att medföra problem i samhället. Dessa kan vara av social, nykterhets- eller ordningsmässig art.

Bedömning av alkoholpolitiska olägenheter ska i varje enskilt fall utgå från ansökningshandlingar, uppgifter inhämtade från besök på aktuellt serveringsställe, yttrande från remissinstanser och den kunskap som myndigheten har om aktuellt område, serveringsställe och den sökande.

För att minska riskerna för alkoholpolitiska olägenheter gäller följande i Strömstads kommun

- Tillstånd ska inte beviljas i de fall där polisen avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- Tillstånd ska inte beviljas i de fall där socialnämnden avstyrker ansökan med hänvisning till att det, på grund av serveringsställets verksamhet och belägenhet, finns skäl att ifrågasätta sökt serveringstillstånd ur ett samlat socialt perspektiv med speciell utgångspunkt från barnperspektivet.
- Tillstånd ska inte beviljas inom, eller i närheten av områden, där verksamheten i första hand vänder sig till barn och ungdomar, exempelvis ungdomsgårdar, skolor och platser som i första hand är avsedda för barns lek. Tillstånd ska inte heller beviljas i närheten av idrottsplatser, trafikleder eller i bostadsområden med känd missbruksproblematik.
- Tillstånd ska inte heller beviljas i områden där det på grund av överetablering kan uppstå alkoholpolitiska olägenheter.
- Alkoholpolitisk hänsyn ska alltid ha klart företräde framför affärsmässig eller konkurrensmässig hänsyn.

Ansvarsfull alkoholservice

Enligt 3 kap. 7 § andra stycket alkohollagen får service av alkohol ske till den som fyllt 18 år.

Enligt 3 kap. 8 § får alkohol inte utlämnas till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Alkoholdrycker får inte heller lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon annan. Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Enligt 7 kap. 1 § alkohollagen ska särskild måttfullhet iakttas vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenterna. Reklam- eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol.

Enligt 8 kap. 20 § ska ansvarig personal tillse att det vid service av alkoholdrycker iakttas måttfullhet och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Enligt 8 kap. 21 § får priset för en alkoholdryck inte sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker.

Alkohollagen är en så kallad skyddslag och den har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar. Den som bedriver service av alkoholdrycker ska se till att denna sker på ett ansvarsfullt sätt och präglas av måttfullhet. Försäljning av alkoholdrycker ska ske på ett sådant sätt att hänsyn tas till människors hälsa och trygghet.

Den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Det innebär exempelvis att märkbart onyktra

gäster inte ska ges tillträde till serveringsstället utan avisas. Dessutom får gäster inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart berusade. Vidare har tillståndshavaren ansvar för att motverka oordning på serveringsstället och i dess närhet.

Kommunen anser att det inte är förenligt med vad som sägs i alkohollagen om återhållsamhet om det förekommer försäljning av helflaskor med sprit, så kallade helrör, shotsbrickor, ölhinkar eller liknande. Genom att servera en större mängd alkohol på en gång till en person eller till en mindre grupp gäster förlorar serveringsstället möjligheten att behålla kontrollen över att alkoholserveringen sker under ansvarsfulla former. Risken ökar markant att det sker langning till underåriga och till alltför berusade personer. Denna typ av servering godtas inte av kommunen. Kommunen anser att "bartömning" är ett begrepp som uppmanar gäster till en ökad konsumtion av alkoholdrycker. Detta begrepp är därför inte förenligt med vad som sägs i alkohollagen om måttfullhet. Denna typ av marknadsföring godtas inte av kommunen.

Det ska påpekas att den som serverat en märkbart berusad gäst eller en person som inte fyllt 18 år personligen kan ställas till svars för detta.

Serveringstider

Enligt 8 kap. 19 § alkohollagen är det kommunen som beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 8 kap. 17 § alkohollagen.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsutrymmet ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första-tredje styckena gäller inte rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum.

Enligt 8 kap. 17 § alkohollagen kan kommunen vägra serveringstillstånd om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Detta kan göras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Bestämmelsen 8 kap. 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Bestämmelsen om serveringstider är en viktig del av den svenska alkoholpolitiken och social hänsyn ska därför gå före affärsmässiga och konkurrensmässiga hänsyn. Att en konkurrerande restaurang redan har fått längre serveringstid är inget skäl till att ge bifall till en annan ansökan om det kan antas att sociala och alkoholpolitiska olägenheter kommer att uppstå.

När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska man beakta om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller om den kan innebära särskild risk för människors hälsa. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sökta serveringstider. Denna prövning ska göras vid alla ansökningar, oavsett vilken serveringstid som söktes.

Servering av starköl, vin, jästa alkoholdrycker och spritdrycker får tidigast påbörjas kl. 11.00 och ska i normalfallet vara avslutad senast kl. 01.00. Kommunen medger inte servering före kl. 11.00.

Kortare serveringstid än normalt kan meddelas om skäl finns, exempelvis rekommendation från polismyndigheten eller socialnämnden.

Kommunen kan bevilja tillfälligt tillstånd för tillståndsinnehavare för servering fram till kl. 03.00 men med yttersta restriktivitet. Stadigvarande utökning av serveringstid till kl. 03.00 beviljas inte.

Beslut om senare serveringstid än klockan 01.00 ska alltid förenas med villkor om att ett lämpligt antal förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra vid serveringsstället. Beslut om serveringstid till klockan 01.00 kan också, om behov anses föreligga, förenas med samma villkor.

Kommunen har som mål att verksamheter som får tillfälliga tillstånd för utökad serveringstid ska kunna visa upp en tydlig och skriftlig drog- och säkerhetspolicy och att all serveringsansvarig personal ska ha genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholserving.

Uteservering

Alkohollagen anger i 8 kap. 14 § första stycket att serveringstillstånd ska omfattas av ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Alkoholserving på uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen utan det gäller samma regler som för serving i övrigt, bland annat att serveringsytan ska vara avgränsad och överblickbar. Dessutom gäller att uteserveringen ska ligga i anslutning till serveringslokalen och vara utformad på ett speciellt sätt. Detta finns beskrivet i riktlinjer för uteserveringar i Strömstad.

För att bedriva uteservering på offentlig plats, krävs enligt ordningslagen särskilt tillstånd från polismyndigheten. Vad som i övrigt krävs är till exempel markägarens godkännande om dispositionsrätt eller bygglov.

I Strömstads kommun finns det som regel inskrivet i grundtillståndet att serving av alkohol är tillåten på uteservering. Om oförändrad uteservering används år efter år behöver inte ny ansökan göras. Däremot ska polismyndighetens beslut om användande av offentlig plats samt eventuellt bygglov lämnas in till kommunen.

När det gäller servingstiden på uteserveringar godkänner kommunen som regel samma servingstid som inomhus. Kommunen kan dock, om ordningsstörningar kan förväntas uppstå, besluta om kortare servingstid på uteserveringarna.

Gemensamt serveringsutrymme

Enligt 8 kap. 14 § andra stycket alkohollagen kan ett särskilt tillstånd meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iaktas under den tid han eller hon bedriver serving där.

Ovanstående lagtext kan vara tillämplig vid exempelvis festivaler, då flera tillståndshavare kan utnyttja en gemensam yta inom ett avgränsat område. En förutsättning för tillstånd att använda ett gemensamt serveringsutrymme är att varje sökande sen tidigare har ett eget servingstillstånd för sin verksamhet.

Pausservering

Enligt 8 kap. 15 § fjärde stycket kan tillstånd meddelas för serving av starköl och vin i foajéer till teater eller konsertlokal under paus i föreställning eller konsert. Något krav på matserving ställs inte.

Strömstads kommun beviljar tillstånd för pausservering endast om föreställning eller konsert i huvudsak vänder sig till en publik som är över 20 år. För teater eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan tillstånd meddelas endast för enstaka tillfälle eller för en kortare tidsperiod då samma föreställning omfattar flera speldagar, exempelvis revyer.

Cateringverksamhet

Enligt 8 kap. 4 § kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap beviljas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen. Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Serveringstillstånd för cateringverksamhet gäller endast i lokal vars status när det gäller brandsäkerheten har godkänts av räddningstjänsten. Därför måste tillståndshavaren, senast två veckor innan, meddela kommunen, vilken lokal som ska användas.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten och till slutna sällskap

Enligt 8 kap. 2 § första stycket anges att tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten eller slutet sällskap kan meddelas för enstaka tidsperiod eller enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Om inte alla följande kriterier uppfylls så krävs serveringstillstånd.

- servering sker vid ett enstaka tillfälle för vissa i förväg bestämda personer
- servering sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna
- servering anordnas i andra lokaler än där det normalt sker yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker

I förarbeten till alkohollagen anges att tillfällig servering förutsätter att det inte är en regelbundet återkommande verksamhet.

Tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten kan meddelas om serveringen ska ingå i ett större evenemang som kan anses vara seriöst. Sökande kan vara tillståndshavare som har ett stadigvarande tillstånd i kommunen eller någon som inte har det. I det senare fallet görs en något utförligare prövning varför handläggningstiden blir något längre.

För tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten gäller i Strömstad att:

- tillstånd medges endast för servering av vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker
- evenemanget huvudsakligen ska rikta sig till en publik som är över 20 år
- serveringen ska ske inom en noggrant avgränsad yta, som ska ha ett tillfredsställande antal sittplatser och som ska anges i form av en tydlig ritning
- den sökande ska kunna styrka rätten att disponera mark eller lokal för det sökta arrangemanget
- det ska erbjudas minst tre tillredda maträtter som ska kunna serveras under hela serveringstiden
- villkor kan ställas om att det måste finnas ett visst antal ordningsvakter vid serveringsstället för att säkerställa överblicken av serveringsytan
- tillstånd kan meddelas för en period om högst sex veckor sammanhängande per år och högst 10 enstaka tillfällen om en till tre dagar per år.

För tillfälligt tillstånd för servering till slutet sällskap gäller i Strömstads kommun att:

- Tillstånd medges endast om det är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse utöver att delta vid sammankomsten. Till exempel förening, företag eller annat slutet sällskap.
- En förteckning med personerna som kommer att delta vid den aktuella tillställningen ska kunna visas upp. Ingen annan än de som är upptagna på deltagarlistorna får vistas i lokalen under beviljad serveringstid. Ett sällskap kan inte anses slutet om allmänheten, genom att lösa medlemskort i entrén, får tillträde till lokalen
- Eventuell annonsering får inte heller vända sig till allmänheten.

- Det kan komma att krävas att sökanden presenterar stadgar, verksamhetsberättelse, styrelseprotokoll och medlemslista. För företag är registreringsbevis en del av underlaget.
- Man ska uppge i ansökan vilken mat som ska serveras. Det ska finnas någon form av tillredd mat.
- Vid försäljning av alkoholdrycker ska ett skäligt pålägg läggas till inköpspriset.
- Kunskapsprov ska göras och vara godkänt.
- Servering medges normalt under den så kallade normaltiden men kan, om inte några alkoholpolitiska olägenheter förväntas uppstå, medges till klockan 03.00.
- Tillfälligt tillstånd för slutet sällskap meddelas för högst tolv tillfällen per år.

Kryddning av spritdryck för servering som snaps

Enligt 8 kap. 3 § alkohollagen har den som har ett stadigvarande tillstånd att servera spritdrycker, efter anmälan till kommunen, rätt att krydda spritdryck för servering som snaps i den egna serveringsrörelsen.

Verksamheten ska vara i liten skala, exempelvis om man vill krydda sin egen snaps till julbordet. Anmälan till kommunen ska göras minst en vecka innan den kryddade snapsen ska börja serveras.

Rumsservering på hotell och minibar

Enligt 8 kap. 5 § alkohollagen får hotell, som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler, servera alkoholdrycker på hotellrummen (rumsservering). På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummen ske.

När det gäller serveringstider är det tillåtet att servera alkoholdrycker dygnet runt på hotellrum och minibar. Dryckerna ska serveras av serveringspersonal och bestämmelserna i alkohollagen om åldersgräns för servering, serveringsansvarig person, tillgång till tillredd mat med mera ska följas. Serveringspersonalen behöver dock inte ha tillsyn under den tid som dryckerna intas.

Provsmakning av alkoholhaltiga drycker

I 8 kap. 6 § alkohollagen anges att anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker vid arrangemang riktade till allmänheten är tillåten under förutsättning

att arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller

att de partihandlare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och erhåller ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker som avses erbjudas

Arrangör med stadigvarande serveringstillstånd ska göra en anmälan till kommunen senast en vecka innan provsmakningen ska äga rum.

Tillsyn

I 9 kap. 2 § alkohollagen anges att kommunen och polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker. Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen.

I 9 kap. 3 § anges att tillsyn över marknadsföring på serveringsstället utövas av kommunen.

Folkhälsomyndigheten har ett övergripande nationellt tillsynsansvar och har av regeringen bemyndigats att meddela allmänna råd och vägledning när det gäller lagens tillämpning. Länsstyrelsen i Västra Götaland är den myndighet som har ansvar för tillsynen i länet och ska också vara rådgivande till kommunerna i deras verksamheter. Lokalt är det kommunen och polismyndigheten som svarar för tillsynen.

Kommunens tillsyn görs i första hand för att kontrollera att de restauranger som har tillstånd att servera alkohol bedriver sin verksamhet enligt gällande lagar och bestämmelser. Tillsyn i kombination med möjlighet till sanktioner är också ett effektivt sätt att ge branschens aktörer möjlighet att konkurrera på samma villkor.

Yttre tillsyn innebär att kommunen gör besök hos tillståndshavare. Det kan också förekomma så kallad samordnad tillsyn. Då samarbetar kommunen med andra myndigheter vid tillsynen. Exempel på deltagande aktörer är polismyndigheten, skatteverket, räddningstjänsten och länsstyrelsen. Vid den yttre tillsynen läggs fokus i första hand på kontroll av ordning och nykterhet samt att underåriga inte serveras alkohol. I övrigt kontrolleras bland annat matutbud, kassahantering och marknadsföring.

Inre tillsyn innebär att kommunen rent administrativt kontrollerar tillståndshavares personliga och ekonomiska lämplighet. Detta görs med stöd av uppgifter som inhämtas från andra myndigheter, exempelvis polis- och skattemyndighet.

Förebyggande tillsyn innebär att kommunen tillhandahåller information och erbjuder utbildning i form av kurser i ansvarsfull alkoholservering samt så kallade "krögarträffar". Vid dessa tillfällen deltar också företrädare för andra myndigheter. Syftet är att informera om alkohollagens regler och andra förordningar så att brister i verksamheterna inte uppstår.

Kommunen har en tillsynsplan som revideras årligen och i denna plan anges hur tillsynsverksamheten ska se ut i Strömstads kommun. Rent generellt kan sägas att de restauranger med serveringstillstånd och vars verksamhet vänder sig till en ungdomlig publik och/eller har sena öppettider kan räkna med flera tillsynsbesök under året.

När alla uppgifter från tillsynen har sammanställts får tillståndshavaren en underrättelse om resultatet av tillsynen. Om oegentligheter har uppmärksammats meddelas tillståndshavaren om dessa och har sedan möjlighet att lämna ett skriftligt yttrande/förklaring till kommunen.

Tillsynsavgift

Enligt 8 kap. 10 § alkohollagen får kommunen ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap. av den som har serveringstillstånd.

Kommunens uttag av tillsynsavgift är baserat på självkostnadsprincipen som regleras närmare i kommunallagen. Det innebär att avgifterna är satta på ett sådant sätt att kommunen inte ska tillföras en vinst utan avgifterna ska endast finansiera de direkta och indirekta kostnader som kommunen har för verksamheten.

Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader, material, utrustning, försäkringar med mera. Indirekta kostnader kan vara lokal-, kapital- och administrationskostnader. Kommunens tillsynsavgift är uppdelad i en fast del, som är för alla med serveringstillstånd, samt en rörlig del, som är baserad på den omsättning som redovisas i den restaurangrapport som tillståndshavare är skyldig att lämna in till kommunen efter varje verksamhetsår.

Om ej restaurangrapporten inkommer i tid, senast den 1 mars varje år, skickas två påminnelsebrev ut. Varje påminnelse medför en förseningsavgift. Om rapporten ändå uteblir, debiteras högsta avgiftsklass avseende omsättning, samt förseningsavgifterna. Om rapporten uteblir inleds en utredning som kan leda fram till att serveringstillståndet återkallas.

Sanktioner vid lagöverträdelser

Enligt 9 kap. 17 § alkohollagen får kommunen meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen

Enligt 9 kap. 18 § alkohollagen ska kommunen återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Erinran är en påföljd som numera finns i alkohollagen. De tidigare påföljderna varning och återkallelse finns fortfarande kvar. Erinran och varning ska vara förstahandsalternativ när överträdelserna är av sådan art att återkallelse av tillstånd inte kan anses vara en befogad åtgärd. Tillstånd kan dock återkallas utan föregående erinran eller varning när det gäller grov ekonomisk misskötsamhet eller om tillståndshavaren begått brott som gör honom olämplig att inneha serveringstillstånd.

Enligt alkohollagens förarbeten kan en återkallelse utan föregående erinran eller varning bli aktuell om det med tillståndshavarens vetskap exempelvis förekommer brott mot brandskyddsbestämmelserna, brott mot lotterilagen, narkotikabrott, häleri, koppleri och diskriminering på serveringsstället.

Diskriminering

Alkohollagen ger inte utrymme för riktlinjer avseende olaga diskriminering, exempelvis genom upprättande av villkor, som syftar till att förmå tillståndshavare att vidta åtgärder mot olaga diskriminering.

Det anges dock i lagens förarbeten att om en tillståndshavare eller anställd i en restaurangverksamhet fälls till ansvar för olaga diskriminering kan detta leda till att serveringstillståndet ifrågasätts. Eftersom brottet då har anknytning till restaurangrörelsen så bedöms det av kommunen som särskilt allvarligt och kommunen kommer att inleda en prövning av tillståndshavarens lämplighet att inneha serveringstillstånd.